

Sygn. akt VI U 1647/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 14 maja 2015 r., znak: (...)

w sprawie: W. S.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o umorzenie należności składkowych

1) oddała odwołanie,

2) zasądza od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 600 (sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,

3) przyznaje ze Skarbu Państwa radcy prawnemu B. W. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł, zawierającą podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej odwołującemu z urzędu.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 maja 2015 r., nr sprawy: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) w związku z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, określanej dalej ustawą abolicyjną (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551), po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonego z dnia 06.02.2013 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu składek, odmówił umorzenia należności z tytułu składek na:

a) ubezpieczenia społeczne – za miesiąc 12/2008 w łącznej kwocie 1.198,43 zł w tym z tytułu:

składek – 383,75 zł;

odsetek liczonych na dzień 06.02.2013 r. – 177,87 zł;

opłaty dodatkowej – 526,05 zł;

kosztów upomnienia – 110,76 zł;

b) ubezpieczenie zdrowotne – za miesiąc 12/2008 w łącznej kwocie 395,22 zł w tym z tytułu:

składek – 160,51 zł;

odsetek liczonych na dzień 06.02.2013 r. – 78,36 zł;

opłaty dodatkowej – 94,71 zł;

kosztów upomnienia – 61,64 zł;

c) Fundusz Pracy – za miesiąc 12/2008 w łącznej kwocie 164,16 zł w tym z tytułu:

składek – 43,64 zł;

odsetek liczonych na dzień 06.02.2013 r. – 21,16 zł;

opłaty dodatkowej – 33,72 zł;

kosztów upomnienia – 65,64 zł.

Organ rentowy wskazał, iż wydał w dniu 10.03.2014 r. decyzję nr (...) o warunkach umorzenia należności, która z dniem 18.04.2014 r. stała się prawomocna. W myśl pkt II decyzji ubezpieczony winien w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia uregulować należności niepodlegające umorzeniu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał w uzasadnieniu decyzji, iż na dzień 24.04.2015 r. W. S. posiada nieuregulowane należności niepodlegające umorzeniu, tj. składki na ubezpieczenia społeczne za okresy 12/2008, 05/2009-05/2011 w wysokości 19.926,99 zł, odsetki w kwocie 11.913,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 3,64 zł, opłata dodatkowa w kwocie 23,95 zł; ubezpieczenie zdrowotne za okres 12/2008, 05/2009-05/2011 w wysokości 7.713,04 zł, odsetki w kwocie 4.502,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 44,66 zł, opłata dodatkowa w kwocie 75,29 zł; na Fundusz Pracy za okresy 12/2008, 05/2009-05/2011 w wysokości 1.780,62 zł, odsetki w kwocie 1.063,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 39,96 zł, opłata dodatkowa w kwocie 16,28 zł. Z uwagi na to, że warunki niezbędne do umorzenia należności nie zostały spełnione przez ubezpieczonego, organ rentowy odmówił mu umorzenia należności z tytułu składek.

Ubezpieczony W. S. wniósł odwołanie od powyższej decyzji. Odwołujący wskazał, iż nie zgadza się z decyzją ZUS z dnia 14.05.2015 r., ponieważ organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z naruszeniem przepisów prawa. Skarżący wniósł o zmianę omawianej decyzji ZUS na jego korzyść.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony W. S. w dniu 06.02.2013 r. złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych należności za okres od 01.01.1999 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, do opłacania których był zobowiązany z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności którą zawiesił od 06.05.2011 r. Organ rentowy w dniu 10.03.2014 r. wydał decyzję nr 52/2014, w treści której określił, iż na dzień 06.02.2013 r. umorzeniu będą podlegały należności wskazane w tejże decyzji. Ponadto, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w punkcie II decyzji określającej warunki umorzenia stwierdził, iż warunkiem umorzenia w/wym. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem

o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami.

ZUS w decyzji z dnia 10.03.2014 r. wskazał, iż ubezpieczony posiada zaległości nie podlegające umorzeniu - na FUS, FUZ oraz FP za okres 05/2009-05/2011 wraz z kosztami upomnienia oraz opłatą dodatkową. Organ rentowy pouczył W. S., iż winien on uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wskazane należności za okres 05/2009-05/2011 wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie od w/wym. składek oraz kosztów upomnienia i opłaty dodatkowej. Nadto, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zasygnalizował, iż w przypadku nieuregulowania w/wym. należności zostanie wydana decyzja o odmowie umorzenia należności z tytułu składek, które podlegają umorzeniu na podstawie przepisów cytowanej ustawy z dnia 09.11.2012 r. W. S. został nadto pouczony o tym, iż od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy oraz o tym, iż w przypadku, gdy ubezpieczony nie wnieśnie odwołania w terminie miesiąca od dnia doręczenia niniejszej decyzji, decyzja stanie się prawomocna.

Ubezpieczonemu W. S. doręczono decyzję nr (...) określającą warunki umorzenia w dniu 17.03.2014 r. Ubezpieczony nie zapoznał się w całości z treścią doręczonej decyzji, mając jednocześnie świadomość, iż umorzenie należności z tytułu składek o których umorzenie wniósł w dniu 06.02.2013 r. uzależnione jest od spłaty należności niepodlegających umorzeniu. W. S. nie podjął działania w celu uzyskania informacji, jaka jest wysokość należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu, do których spłaty został zobowiązany w treści decyzji warunkowej. Żona ubezpieczonego M. S. złożyła w dniu 09.04.2014 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o rozłożenie na raty zadłużenia ubezpieczonego z tytułu składek. Natomiast w dniu 14.04.2014 r. małżonka W. S. poinformowała drogą e-mailową ZUS, iż wycofuje wspomniany wniosek. Organ rentowy w piśmie z dnia 12.05.2014 r. poinformował ponadto ubezpieczonego, iż wniosek w sprawie rozłożenia zaległości na raty nie został rozpatrzony z uwagi na to, że ubezpieczony nie spełnił warunków zawartych w piśmie z dnia 14.04.2014 r., tj. przedstawienia dowodów wpłat należności z tytułu kosztów upomnienia oraz dowodów wpłat należności, które nie mogą zostać rozłożone na raty.

Organ rentowy w decyzji nr (...) z dnia 14.05.2015 r. odmówił ubezpieczonemu umorzenia należności z tytułu składek określonych w treści tejże decyzji w następstwie tego, iż warunki niezbędne do umorzenia należności nie zostały spełnione przez ubezpieczonego.

- dowody: wniosek o umorzenie należności z tytułu składek (k. 2 akt rentowych); decyzja nr (...) z dnia 10.03.2014 r. (k. 55-57 akt rentowych); decyzja nr (...) z dnia 14.05.2015 r. (k. 65 akt rentowych); zeznania ubezpieczonego W. S. (e-protokół – k. 84 akt sądowych); zeznania świadka M. S. (e-protokół – k. 55 akt sądowych)

Sąd dokonał ustalenia stanu faktycznego na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i w aktach organu rentowego oraz na podstawie zeznań ubezpieczonego W. S. i zeznań świadka M. S.. W ocenie Sądu przeprowadzone dowody zasługują na danie im wiary, ponieważ nie są ze sobą sprzeczne, korelują wzajemnie ze sobą oraz tworzą spójną logiczną całość. W wyniku analizy treści przeprowadzonych dowodów w przedmiotowej sprawie, Sąd dokonał ustalenia okoliczności faktycznych, których ustalenie było niezbędne do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, określonej dalej ustawą abolicyjną (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W myśl art. 1 ust. 4 ustawy abolicyjnej, wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Wedle treści art. 1 ust. 6 ustawy abolicyjnej, umorzenie składek na ubezpieczenia społeczne skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6 tejże ustawy, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

Z analizy regulacji zawartej w art. 1 ust. 10 i 11 ustawy abolicyjnej wynika, iż warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Ponadto, niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa powyżej, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Mając na względzie ustalony stan faktyczny i poczynione rozważania prawne, Sąd uznał, iż organ rentowy w sposób prawidłowy wydał w dniu 10.03.2014 r. decyzję nr (...) w przedmiocie umorzenia należności ubezpieczonego W. S. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres 12/2008, ubezpieczenie zdrowotne za okres 12/2008 oraz Fundusz Pracy za okres 12/2008. Po pierwsze, organ rentowy w punkcie II. decyzji warunkowej podniósł, iż warunkiem umorzenia w/wym. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, wskazując, iż należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w treści decyzji warunkowej wskazał zaległości ubezpieczonego nie podlegające abolicji, tj. należności z tytułu składek na FUS, FUZ oraz FP za okres 05/2009-05/2011 wraz z kosztami upomnienia oraz opłatą dodatkową. Organ rentowy wytłuszczonym drukiem zasygnalizował odwołującemu, iż winien on uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wskazane należności za okres 05/2009-05/2011 wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie od w/wym. składek oraz kosztów upomnienia i opłaty dodatkowej. Ponadto, ZUS poinformował ubezpieczonego o skutkach nieuregulowania w/wym. należności niepodlegających umorzeniu, tj. o tym, iż zostanie wydana decyzja o odmowie umorzenia należności z tytułu składek podlegających umorzeniu na podstawie przepisów ustawy z dnia 09.11.2012 r. Organ rentowy pouczył również skarżącego o terminie w jakim należy złożyć odwołanie od niniejszej decyzji do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy oraz o tym, kiedy decyzja ta stanie się prawomocna.

Należy skonstatować, iż ubezpieczonemu W. S. Zakład Ubezpieczeń Społecznych doręczono skutecznie w dniu 17.03.2014 r. decyzję nr (...) określającą warunki umorzenia należności z tytułu składek ZUS które podlegają umorzeniu na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Natomiast wskazać trzeba, iż ubezpieczony nie zapoznał się w całości z treścią doręczonej decyzji. Co więcej, ubezpieczony nie zaskarżył tej decyzji i podjął też żadnego działania zmierzającego do ustalenia wysokości wskazanych w decyzji zaległości składkowych nie podlegających abolicji. Jak wynika z treści zeznań ubezpieczonego i zeznań jego małżonki M. S., odwołujący miał świadomość, iż w przypadku nieuregulowania należności niepodlegających umorzeniu, ZUS wyda decyzję ostateczną o odmowie umorzenia należności z tytułu składek wskazanych w decyzji warunkowej. Zatem twierdzenia strony odwołującej w przedmiocie tego, iż ubezpieczony nie dokonał spłaty zaległości nie podlegających abolicji z powodu błędnego działania organu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie zasługują na uwzględnienie. Ubezpieczony bowiem

nie dołożył należytej staranności, aby dowiedzieć się, jaka jest wysokość należności nie podlegających umorzeniu, pomimo tego, iż zostały one wyraźnie wskazane przez organ rentowy ZUS w decyzji nr (...) z dnia 10.03.2014 r. (zaległości nie podlegające abolicji na FUS, FUZ oraz FP za okres 05/2009-05/2011 plus koszty upomnienia oraz opłata dodatkowa). Trzeba także zauważyć, iż żona W. S. złożyła w dniu 09.04.2014 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o rozłożenie na raty zadłużenia ubezpieczonego z tytułu składek. Natomiast wniosek ten nie został rozpatrzony przez organ rentowy, gdyż ubezpieczony nie spełnił warunków zawartych w piśmie ZUS z dnia 14.04.2014 r., tj. przedstawienia dowodów wpłat należności z tytułu kosztów upomnienia oraz dowodów wpłat należności, które nie mogą zostać rozłożone na raty. Należy nadto zauważyć, iż skoro odwołujący nie zaskarżył decyzji warunkowej z dnia 10.03.2014 r., to znaczy, że się z nią zgadza.

Nie można zapominać, iż celem ustawy abolicyjnej było złagodzenie skutków w istocie nagannych zachowań płatników składek, polegających na nieopłacaniu w ogóle bądź też opłacaniu w niewłaściwej wysokości czy z opóźnieniem - składek na ubezpieczenia społeczne. Wnioskodawca chcący skorzystać z dobrodziejstwa tejże ustawy winien wykazać się należyłą starannością w wypełnianiu obowiązków warunkujących możliwość umorzenia nieopłaconych należności składkowych.

Dla potrzeb niniejszego postępowania sądowego konieczne wydaje się zwrócenie uwagi na to, iż przepis art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej wprost nakazuje ustalenie w decyzji warunkowej kwot należności podlegających umorzeniu, czego nie czyni w odniesieniu do kwot zadłużenia podlegającego spłacie. Zatem należy skonstatować, iż gdyby ustawodawca chciał, aby należności te były wymienione w decyzji warunkowej, to swoją wolę by wprost wyartykułował, jak to uczynił w przypadku kwot należności podlegających umorzeniu.

Wskazać trzeba, iż skala skutków ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, zarówno dla samego budżetu, stabilności ubezpieczeń jak i dla samych ubezpieczonych jest bardzo szeroka i nie może zostać pominięta. Stąd też incydentalność ustawy wyrażała się w stosunkowo krótkim okresie obowiązywania jej skutków. Wzruszenie decyzji odmawiającej umorzenia należności przy braku spłaty zobowiązań w 12 - miesięcznym terminie zakreślonym w decyzji warunkowej, wydaje się nadużyciem właśnie z perspektywy istoty i celu ustawy abolicyjnej (i to pomijając kwestię dopuszczalności wzruszenia prawomocnej decyzji określającej warunki umorzenia należności składkowych). Ustawa ta skierowana była do osób, które popadły w latach 1999-2009 w spiralę zadłużenia, która uniemożliwiła im spłatę zobowiązań składkowych. Z jednej strony stworzyła ona warunki do wyjścia dłużników z sytuacji obiektywnie krytycznej, jaką jest nierzadko kolosalne zadłużenie cały czas powiększające się o zobowiązania akcesoryjne. Z drugiej zaś, odbywa się to kosztem rezygnacji ze składek należnych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, co finalnie będzie miało wpływ na wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego czy nawet samo prawo do świadczeń.

Warto w tym miejscu przywołać wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa 1789/15, LEX nr 2026161, w którym to Sąd Apelacyjny w Gdańsku stwierdził, iż w praktyce płatnicy składek, którzy po wejściu w życie złożyli wnioski o zastosowanie względem nich ustawowej abolicji, a następnie podjęli rzeczywiste działania w celu skorzystania z ustawy tj. ustalili wysokość koniecznych zobowiązań i je uregulowali, postępowania mają dawno zakończone z pozytywnym skutkiem, nierzadko jednak okupionym koniecznością dokonania istotnych wyrzeczeń po to, by zmieścić się w ustawowym terminie 12-miesięcznym. Akceptacja dla rozstrzygnięcia uchylającego wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, a w każdym razie potwierdzanej nim zasady, jaka legła u podstaw wielu wcześniejszych rozstrzygnięć, prowadzi do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania tych płatników, którzy dość swobodnie taktowali swą powinność w zakresie terminowej spłaty zobowiązań nie podlegających umorzeniu, a następnie zaskarżyli decyzję odmawiającą umorzenia należności. W praktyce bowiem uzyskują oni kolejny 12-miesięczny termin do spłaty koniecznych zobowiązań.

Niezwykle istotna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest również konstatacja poczyniona przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w w/wym. orzeczeniu w przedmiocie tego, iż traktowanie jedną miarą sytuacji, w której dłużnik zachowuje się aktywnie i podejmuje niezbędne starania o wyjaśnienie i spłatę kwoty zadłużenia nie podlegającego umorzeniu oraz sytuacji, w której dłużnik pozostaje całkowicie bierny nie wydaje się właściwe również z perspektywy celu abolicji. (...)

Ustawa abolicyjna miała na celu pomoc dłużnikom, ale na określonych w niej warunkach. Z założenia więc to dłużnik winien wykazać się miarą należytej staranności przy wypełnieniu tych warunków jako koniecznych do zastosowania dobrodziejstwa ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego W. S., albowiem nie było podstaw do jego uwzględnienia.

W punkcie 2 wyroku Sąd na podstawie treści § 2 ust. 1, 2 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 j.t.), zasądził od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

W punkcie 3 wyroku Sąd na podstawie treści § 2 ust. 3 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 j.t.), przyznał ze Skarbu Państwa radcy prawnemu B. W. kwotę 738 zł, zawierającą podatek od towaru i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej odwołującemu z urzędu.

SSO Ewa Milczarek